

domovi, kateri padejo tujcu na prvi pogled v oči. Tako pravijo: »Na takem hribu pa tako lepe domačije!« Z blagostanjem je prišel tudi upravičen ponos, včasih kot izrodek, tudi tu pa tam bahaštvo, češ kaj mi imamo...

Trden pohorski kmet je v normalnih časih res kot kralj na svojem posestvu. Če ne živi razkošno in potratno, lahko shaja, zlasti še, če ima les ceno. Oddaljenost kmetij, samozavest in neki pohorski ponos mu narekujejo, da se kolikor mogoče osamosvoji v vsem, da ima vse na svojem gruntu, da je čim manj odvisen od sosedstva. Dobro sosedstvo pa je pri naših kmetih še vseeno zelo upoštevano in cenjeno, kar se posebno vidi ob slovesnih prilikah, kakor so n. pr. ženitbe in pogrebi. Na sedminah in gostijah, kjer jih še prirejajo po starih navadah in šegah, ne manjka zadnjega mejača, dobrega soseda, ki je večkrat vrednejši od samega sorodstva.

Kljub lepim starim navadam, po katerih bi človek sodil, da je povezanost med našimi kmeti tako rekoč že vkoreninjena, pa se blagovnem zadružništvu kažejo zapreke in še precejšnje hibe. Velika večina kmetov se ne more ločiti od starega načina vnovčevanja svojega lesa. Seveda pomeni zadružni način prodaje lesa isto, kakor vzeti našemu kmetu pravico do najbolj častnega posla in znaka njegove samostojnosti in neodvisnosti.

Čas reže hitro ter neizprosno globoke brazde v sodobno gospodarsko življenje. Marsikaj se tako hitro preobrača in drvi mimo nas, da počasni nikakor ne morejo dohajati. Le redki so, ki imajo razen svojega obilnega dela na kmetiji toliko časa, da so vedno na tekočem. Pa pride zadružništvo s svojim tako lepim (krščanskim) naukom: »Ne vsak zase, nego vsi skupaj, drug za drugega!« V tem je ravno moč in tista nevidna sila zadružnega dela. Res je, da ni mogoče zadružne misli vsiljevati ljudem, če še za to veliko in lepo misel niso dozoreli. Ne gre namreč nazadnje samo za to, koliko bomo pri zadruzi več dosegli pri ceni, nego gre za organiziran nastop kmeta, ki sam poedinec le bore malo kaj pomeni ali velja v očeh večjega lesnega trgovca. Kmetom je treba zadružne vzgoje ter nesebičnih, idealnih in poštenih pa tudi nekoliko sposobnih ljudi pri vodstvu zadruga, katerih ni strah začeti s delom. Če so pri vodstvu zadruge količkaj spretni ljudje ter skupno rešujejo zadružno-trgovske zadeve, ni mogoče, da bi delo ne rodilo zaželenih uspehov.

Tudi v našem kraju smo začeli že pred leti s kmečko blagovno zadruzo. Od začetka nam je šlo kot otroku novorojenčku. Novorojenčka-zadruge pa smo s'no negovali in jo varovali vseh večjih prenesljajev, zato smo rasli in se ob sodelovanju sposobnih in uvidenih kmetov usidrali. Gre mo korak za korakom naprej kljub temu, da so nekateri odpadli, ker se še niso znašli v zadruzi. Kolikor pa je ostalo zvestih in kolikor se nam je novih pridružilo, so globoko prepričani, da more tudi na Pohorju obstati gospodarska ustanova, ki sicer globoko posega v samostojno uveljavljanje našega kmeta. Časi narekujejo, da je taka ustanova nujno potrebna že danes, toda kako nujno potrebna bo šele jutri?!

Franjo Čiček:

Dve okrogli zgodbi z zelenega Pohorja

RUKUTA ALI ŽAFRANOV PEPI

Rukuta ali Žafranov Pepi je bil pohorski občinski revček, povsod doma in nikjer. Saj ste ga poznali, kajne? Dela mu ni bilo mar, raje je racal od hiše do hiše, si prepeval razne popevke in zavber deklinje je imel od sile rad. Rukuta ali Žafranov Pepi je bil srednje postave in vesele narave. Posebno rad se je zadrževal pri hišah, kjer so imeli šikana dekleta. Ako je vzel katero na piko, so je rad smukal okoli nje kakor zaljubljen golob na strehi ter ji neprestano gostolel:

»Ti si lepa rožica! Daro, daro!«

Oblačil se je kakor je pač nanesla prilika. Včasih mu je pod brado zmanjkalo srajce, včasih pa je na zadnji plati kazal boso kožo. Na glavi je rad nosil staro vojaško čepico in rad je čital časopise. Ali brati Rukuta ni znal. Zato je držal večkrat časnik narobe v veliko veselje prisotnih, ki so se pri tem imenitno zabavali. Kajti jim je Rukuta čital take, da so se držali za trebuhe.

Njega dni je našel Rukuta pod kostanjmi poleg ribniške cerkve veselo družbo fantov in deklet. Že od daleč jim je vpil: »Daro, daro, že vete, Zalaznikova Micka je maja! Tako me je lepo pogledala! Daro, daro!« Vsa družba se je zakrohotala.

»Zdaj ga bomo vlekli, kaj?« so dejali nekateri poredneži, toda Položnikova mati, ki je stala na pragu, je poklicala Rukuto k sebi: »Žafranov Pepi, bi rad mastnih štrukljev?« Rukuta si ni dal reči dvakrat. Pomlasknil je z jezikom. »Daro, daro, mati!« je pozdravljal Položnikovo mater. »Toto je pač daro jesti!« Teden dni pozneje se je Zalaznikova Micka omožila na Prisnikov grunt in Rukuta si je izbral Podhostnikovo Plono za svojo. Takole je razlagal vaščanom:

»Daro, daro, grumska strela! Micka ni bila lepa rožica, ampak čisto navodna puža, krotka, jaz pa neumen later, terc, butelj! Z vedrico je prišla po vado, jaz pa jo pri štepihu s pano po nagi! Daro, daro! A že vete, Podhostnikova Plona je maja? Kos kruha mi je dola in me lepo počohala po glavi. Rukuta, kod si pa hodil? mi je rekla. Daro, daro, sem reko, kamilice in lipovo cvetje sem nabiro. Če te bo kdaj kje ščipalo ali kaj grizlo, koj pokliči me!«

Ko mu je Plona ušla v sladki zakonski jarem, si je poiskal Kebrovo Štefko. »Či keka s Plono,« se je ježil. »Taka kaza asasta! A že vete, Kebrova Štefka je maja. Ta vam je lepa rožica!« Rukuta tuhta, kako bi se ji prikupil. Pa vidi nekoč pri Planinčevi Darki na plotu lepo rdečo ruto. Nikogar ni blizu, Rukuta jo naglo smukne, zavije v papir ter jo skrivaj položi na Štefkinu okno. Štefka je bila v trdni veri, da ji je podaril ruto Žagarjev Francelj, ki ga je imela rada. Za Francelja se je potegovala tudi Darka, ki pa je Francelj nič kaj ni maral. Zato sta si bili Štefka in Darka precej navzkriž. Vsega tega Žafranov Pepi ni vedel. Vedel je le, da mora biti Štefka njegova. Nekajkrat se je primo-tovlil do Kebrove hiše in nadlegoval očeta: »Ača, kje pa je lepa rožica?« Keber se ga je vedno odkrižal ter mu dejal: »Ni je dama. Na garj kaze pose.«

»Či keka taka reč,« je zabrundal Rukuta in zopet izginil. V nedeljo pa se Štefka zavber naštima ter se prikaže v novi ruti. To jo bo Francelj gledal! Toda bolj ko Francelj jo je gledala Planinčeva Darka.

»Presneta tatica!« jo je pozdravila ter ji strgala ruto z glave. »S tujim blagom bi se rada lišpala. Vidiš, Francelj, kako pužo maš!« Štefka prebledi, Francelj pa stoji kakor zid in ne ve, kam bi. Bog ve, kako bi se bila ta sitna reč končala, da ni prišel v tistem hipu Žafranov Pepi, ki je že od daleč gostolel: »Daro, daro, lepa rožica! Kje pa maš majo ruto, ki sem ti jo jaz dao, a?«

»Ti si ji dao mojo ruto?« se začudi Darka. »Daro, daro,« se smeje Rukuta. »Darka, ne bodi huda! Saj veš, Štefko mam rad in ana mene, pa sem vzeo tisto ruto, daro, daro. Mislio sem, da je ti ne nunaš več. Pa jo naj ma Štefka! Hu, lepa rožica, kako si šikana!«

Štefko je bilo hudo sram. Namah se je zasukala in razoglava stekla domov. Dekleta pa so se smejala in dražila Rukuto. Od tistih dob se je raznesla po vasi govorica, da je Kebrova Štefka Žafranova nevesta. Šele ko jo je Francelj odpeljal na očetovo hubo, ki jo je podedoval, so utihnile zlobne govorce. Rukuta se je še usajal nekaj časa, potem pa si je izbral drugo. Dolgo si je tako izbiral, dokler ga ni neke zime vzelo.

»Daro, daro,« je dejal za slovo, »zdaj pa ne nuncam nobene več.«

KAKO JE POTEŽNIKOVA URŠA DOBILA ZENINA

Blizu Sv. Ignacija je stala njega dni košata kmetija. Na njej je šarila in gospodinjala edina hči Potežnikova Urša, ki je bila od sile bogata in zato izbirljena kakor nobena druga. Snubce je odganjala drugega za drugim in nazadnje si je zamislila, da vzame samo tistega, ki jo prisili v pogovoru, da mu zabrusi: »Ni res, lažeš!«

Zopet so prihajali snubci ter ji pravili take, da si lahko laž kar otipal. Toda Potežnikova Urša se je znala izvijati. Vsemu je pritrčila, hvalila ali grajala, pomilovala ali se čudila. Nobenemu pa ni dejala: »Ni res, lažeš!«

Sicer Urša ni bila lepota. Pod nosom je imela bradavico s kocinami, ali kdo bi gledal na take malenkosti, ko pa meri grunt preko dve sto oralov. To je tisto! Je slišal o bogati nevesti s tako čudno zahtevo tudi Jure Lorencelj, pa je šel v svate. Urša ga prijazno sprejme in celo pogosti. Pohorci so dobričine.

»Tako, tako,« začne Jure s pogovorom, »kako si pa kaj prestala letošnjo zimo? Pri nas je zmrznila vsa živina.«

»To pa ni dobro,« odvrne Urša, »s čim pa boš vozil plohe?«

»Ni take sile,« pravi Jure, »v Vuhredu sem kupil kravo, ki mi je povrgla par težkih volov.«

»Tisto pa, tisto,« se čudi Urša, »potem si na dobrem.«

»Ni baš tako,« se odkašlja Jure, »vola sta mi poginila za črno kugo, tik preden sem jih zapregel v voz.«

»To je pa slabo,« misli Urša in ga sočutno pogleda.

»Ni ravno slabo,« nadaljuje Jure, »vola sem odrl ter nagrmadil pet kadi mesa in klobas nič koliko. Za kožo pa sem kupil Kiklovo hubo.«

»To je pa dobro,« pravi Urša ter se nasmee.

»Ni dobro,« pravi Jure, »meso in klobase so se mi usmradile, huba pa je zgorela.«

»To je pa slabo,« ga pomiluje Urša.

»Ni še tako slabo,« odvrne Juri, »pokvarjeno meso in klobase sem zakopal na vrt in solata je pognala, da sem se skoraj zadušil v njej. Huba pa je bila zavarovana.«

»No, potem pa je zopet dobro,« de Urša in ga potrepnja po rami.

»Pa ni,« goni svojo Jure. »Solata so mi požrle vrane in zavarovalnino sem pomotoma vtaknil v žep Biržlajevemu Mihi.«

»Smiliš se mi, revež,« ga pomiluje Urša. »To pa je zdaj res slabo.«

»Še ni tako,« se ožunači Jure, »vrane sem postrelil in za vsako dobil cekin. Biržlajev Miha pa je umrl in zatestamentiral denar meni.«

»Vidiš, potem si na dobrem,« odvrne Urša.

»Pa ni tako. Pri Mihi ni bilo ficka denarja,« se odreže Jure.

»To je pa slabo,« se zresni Urša ter globoko vzdihne.

»Ni preveč sile,« nadaljuje Jure. »Biržlajeva žena je videla, kdo je odnesel denar.«

»To je pa bilo dobro,« se oglasi Urša. »To-rej veš za tatu?«

»Seveda vem,« se odreže Jure. »Ti si bila.«

»Ta pa ni ne dobra ne slaba,« se zareži Urša na ves glas.

»Le nič se ne reži, Urša,« vzkipi Jure ter vstane. »Ti si bila in nihče drug! Mari misliš, da te Beržlajeva žena ni spoznala, kaj? Veš, kaj mi je rekla? Saj vem, Potežnikova Urša je bila. Po tisti kosmati bradavici sem jo spoznala, ki jo ima pod nosom!«

»Ni res, lažeš!« ga naglo prekine Urša, Jure pa zasučje klobuk na stran ter zavriska, da so ga slišali gori do Ribnice.

Konec pa veste že kar naprej. Jure je zmagal in dobil bogato nevesto. Kdo bi pri tem gledal na bradavico? Pri dve sto oralih postane taka bradavica že tako majhna, da je sploh ni več.